

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-01-22

Vår referens

Hans-Henrik Helldahl

Stadsjurist

hans-henrik.helldahl@malmo.se

Remiss Justitiedepartementet - Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24) STK-2024-1573

Sammanfattning

En utredare har av regeringen fått i uppdrag att se över om kommunerna bör få utökade möjligheter att kontrollera anställdas bakgrund vilket redovisas i promemorian Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (DS 2024:24). I utredningen föreslås utökade möjligheter att kontrollera personer som ska arbeta i kommunerna mot belastnings- och misstankeregistret inför anställning. Syftet med kontrollerna är bland annat att minska risken för infiltration, inre påverkan och annan kriminalitet.

Utredningen har remitterats till arbetsmarknads- och socialnämnden, hälsa, vård- och omsorgsnämnden samt funktionsstödsnämnden. Nämnderna berörs i olika grad av de föreslagna förändringarna men är överlag positiva till förslagen även om de har vissa synpunkter på utformningen av delar av lagförslagen.

Stadskontoret har berett ärendet och ställer sig positiv till förslagen om ny lagstiftning samt ändringar i befintlig lagstiftning men anser att lagförslaget om registerkontroll vid anställning till kritiska befattningar behöver förtydligas.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juni 2025.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss Justitiedepartementet - Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24)

- Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 250127 Remiss Justitiedepartementet - Utökad registerkontroll vid anställning i kommun (Ds 2024:24)
- Förslag till yttrande KSAU 250127 Remiss Justitiedepartementet - Utökade registerkontroller vid anställning i kommun
- Funktionsstödsnämnden beslut 241216 §118
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 241219 §131 Särskilt yttrande (SD)
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 241219 § 368
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-01-27

Kommunstyrelsen 2025-02-05

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Funktionsstödsnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Stadskontoret HR avdelningen

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Stadskontoret har valt att yttra sig på promemorian Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24). Stadskontoret har i sin tur remitterat utredningen till hälsa-, vård-, och omsorgsnämnden, funktionsstödsnämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden för synpunkter.

Utredningens uppdrag har varit att se över möjligheterna att kontrollera anställda och personer som erbjuds anställning eller uppdrag. Syftet har varit att ge kommunerna bättre förutsättningar att genomföra registerkontroller för att på så sätt minska risken för infiltration och inre påverkan. Med anledning av intrånget i enskildas integritet har utredaren valt att inte lägga något förslag som ger kommunala arbetsgivare rätt att regelmässigt göra förnyade eller löpande registerkontroller under pågående anställning.

I stort föreslår utredaren ny lagstiftning samt ändringar inom befintlig lagstiftning för att möjliggöra registerkontroll av personal som utför insatser i hemmet åt äldre

personer eller personer med funktionsnedsättning, vid anställning till kritiska befattningar samt att fler brott kontrolleras inför arbete med barn.

Registerkontroll vid arbete med äldre och personer med funktionsnedsättning

Utredaren framför att det finns ett behov av en ny lag om registerkontroll vid arbete med äldre eller personer med funktionsnedsättning. Utredaren föreslår att det införs en möjlighet, inte en skyldighet, för arbetsgivaren att kräva en registerkontroll innan anställning eller uppdrag. Utredaren motiverar detta med att äldre personer och personer med funktionsnedsättning ofta kan ha ett skyddsbehov utifrån nedsatt fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga och därför kan ha svårigheter att skydda sig mot brott. Syftet med kontrollen är att få underlag för en bedömning av den arbetssökandes lämplighet för den aktuella anställningen eller uppdraget.

Dessa grupper är särskilt utsatta genom sin beroendeställning i relation till vård- och omsorgspersonal. Särskilt framträdande är skyddsbehovet när insatser sker i den enskildes hem. Kontrollen är därmed inte tänkt att omfatta administrativ personal, t.ex. kontorsanställda, verksamhets- och personalplanerare på ett särskilt boende, som inte kommer i direkt kontakt med vård- och omsorgstagaren. Den nya lagen föreslås innehålla bestämmelser om registerkontroll av den som erbjuds anställning eller på annan liknande grund erbjuds eller tilldelas uppgifter tills vidare eller tidsbegränsat för att utföra vissa insatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning enligt 4 kap. 1 §, 5 kap. 5 § andra eller tredje stycket eller 7 § tredje stycket socialtjänstlagen, 9 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller 12 kap. hälso- och sjukvårdslagen. Det innefattar bland annat insatserna hemtjänst, särskilt boende för äldre, korttidsboende och biståndsbedömda trygghetsboenden.

Registerkontrollen föreslås ske genom att den enskilde uppvisar ett registerutdrag på vård- och omsorgsverksamhetens begäran. Registerkontrollen innehåller även en kontroll mot misstankeregistret avseende samma brottskategorier för vilka åtal väckts. En enskild ska därför ha rätt att få ett sådant begränsat utdrag från Polismyndigheten om sig själv. Arbets- och uppdragsgivare ska inte få dokumentera en kontroll av ett registerutdrag på något annat sätt än genom en anteckning om att utdraget har visats upp.

Det begränsade registerutdraget föreslås innehålla uppgifter om brott inom följande områden då brottstyperna anses medföra en relevant och påtaglig koppling till arbetet med äldre och personer med funktionsnedsättning: mord, dråp, misshandel, människorov, olaga frihetsberövande, olaga tvång, olaga hot, våldtäkt, oaktsam våldtäkt, sexuellt övergrepp, oaktsamt sexuellt övergrepp, våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn och sexuellt övergrepp mot barn, stöld, inbrottsstöld, rån, bedrägeri, het mot

folkgrupp, innehav av skjutvapen, brott mot narkotikastrafflagen samt förbud mot vissa hälsofarliga varor. Även försök, förberedelse, stämpling, medverkan och underlåtelse att avslöja eller förhindra brott till de i brottskatalogen angivna brotten ska framgå vid kontroll mot belastningsregistret. Registerutdraget föreslås inte kunna vara äldre än sex månader.

Under en pågående anställning kan arbetsuppgifterna förändras utan att det är tal om en ny anställning enligt det arbetsrättsliga regelverket. Om en sådan ändring medför att en person tilldelas uppgifter som inkluderas i den här föreslagna lagen kan en registerkontroll krävas och genomföras.

Den nya lagen föreslås innehålla bestämmelser om registerkontroll av den som utför insatser i hemmet åt personer med funktionsnedsättning enligt 9 § LSS. Dessa stöd- och serviceinsatser kan även utföras åt barn. Av lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder följer att den som bedriver verksamhet enligt LSS, som omfattar stöd och serviceinsatser åt barn, inte får anställa någon för sådana insatser, om inte utdrag ur belastningsregistret har kontrollerats (obligatorisk kontroll). Därför föreslås lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning vara subsidiär (gälla i andra hand) i förhållande till lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder. Registerkontrollerna omfattar olika brottskataloger utifrån skilda skyddsintressen.

Utökade uppgifter vid registerkontroll inför arbete med barn

Det finns idag olika lagar som möjliggör eller kräver registerkontroll för de som ska arbeta med barn. Vad gäller skolväsendet samt för personal som ska utföra vissa insatser åt barn med funktionshinder¹ är dessa kontroller obligatoriska. För andra arbeten som innebär direkt och regelbunden kontakt med barn enligt lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn² finns det en möjlighet att kräva registerkontroll. Den senare lagstiftningen avser främst områdena kultur, fritid och socialtjänst. Registerkontroller enligt ovan omfattar enbart en begränsad kontroll avseende samma brottstyper, dvs. mord, dråp, grov misshandel, människorov, sexualbrott, grovt rån och barnpornografibrott.

Brottsförebyggande rådet har i en rapport funnit att barn och ungas delaktighet i kriminella nätverk utgör ett betydande samhällsproblem. Det finns således mot bakgrund av dels samhällsutvecklingen, dels att ytterligare gärningar har kriminaliserats, anledning att överväga om ytterligare uppgifter ska omfattas av en registerkontroll som görs med stöd av lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn eller

---

¹ Lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder

² Lag (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn

lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder. Registerutdrag med stöd av skollagen³ omfattas inte av denna utredning då regeringen tillsatt en utredning som har till uppdrag att bland annat se över den.

Med detta förslag föreslås brottskatalogen utökas vid registerkontroll. Registerutdrag med stöd av lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn och lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder föreslås även innehålla uppgifter om grovt barnfridsbrott, sabotage mot blåljusverksamhet, involverande av en underårig i brottslighet, narkotikabrott, brott mot lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor (t.ex narkotikaliknande substanser), vissa brott mot vapenlagen samt terroristbrott.

Utredaren föreslår att registerkontrollen ska omfatta uppgifter ur misstankeregistret för brott där åtal har väckts. Utdraget ur misstankeregistret ska innehålla uppgifter om åtal som väckts avseende samma brott som framgår av ett registerutdrag från belastningsregistret. Utdragen får inte vara äldre än sex månader.

Registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetsskydd

Utredaren föreslår med ett lagförslag tillgodose ett skyddsbehov som inte når upp till den kvalificering som gäller för att säkerhetsskyddslagen ska bli tillämplig vid anställning till befattningar som är kritiska för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag. Lagförslaget syftar till att organiserad brottslighet med otillåten och otillbörlig påverkan inte ska få fäste i det svenska samhället. Lagförslaget innebär en möjlighet, inte en skyldighet, för kommunen att kräva sådan registerkontroll.

Enligt utredningen föreslås en befattning i en kommun anses kritisk om den på något sätt är avgörande eller utslagsgivande för verksamheten på en viss punkt eller område. Tjänstetiteln ska inte vara helt avgörande eftersom innehållet i tjänster med samma titlar varierar. Utredaren lyfter ändå fram att befattningar i chefsställning eller andra med stort mandat och inflytande på verksamheten, dvs. befattningar som har en sådan funktion eller sådana befogenheter, som kan orsaka en skada på eller för kommunens verksamhet typiskt sett kan anses vara kritiska befattningar. Därutöver framhålls även vissa områden, eller arbetsuppgifter, som är mer utsatta för otillåten och otillbörlig påverkan. Det kan till exempel röra sig om tillståndsgivning, upphandling, rekrytering av personal och hantering av ekonomiska angelägenheter som inbegriper stora värden.

För att det ska röra sig om en kritisk befattning föreslås det även krävas att skadan som kan orsakas är mer än ringa eller begränsad. Det bör således särskilt beaktas att den skada som kan orsakas är betydande.

---

³ Skollag 2010:800

Det är kommunen som ska bedöma om en befattning är verksamhetskritisk och måste vid varje kontroll ha belägg för att den aktuella befattningen är av sådan karaktär.

Utredningen lyfter fram att kommunen därför måste ha en tydlig och aktuell bild av verksamhetens sårbarheter och vilka tjänster som inverkar på dessa. Samtidigt föreslås inte att kommunen ska vara skyldig att genomföra en befattnings- eller verksamhetsanalys för att kunna begära registerkontroller.

Registerkontrollen syftar till att klarlägga om en person kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i den föreslagna lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet i sin anställning och får endast göras om den som kontrollen avser lämnat sitt samtycke.

I likhet med vad som gäller för säkerhetsklassad personal (säkerhetsklass 3) enligt säkerhetsskyddslagen föreslås att en ändamålsenlig och lämplig omfattning av registerkontrollen är en kontroll som medför att sådana uppgifter inhämtas om den kontrollerade som finns i belastningsregistret, misstankeregistret samt vissa uppgifter hos Säkerhetspolisen.

Den enskildes samtycke krävs för registerkontrollen och det är enbart den som kommunen avser att anställa som kan kontrolleras. En uppgift som framkommit vid registerkontrollen får bara lämnas ut till den anställande kommunen om uppgiften kan antas ha betydelse för syftet med registerkontrollen. Den enskilde ska vid förekomsten av uppgifter även först ges tillfälle att yttra sig innan några uppgifter lämnas till kommunen och då ges möjlighet att återkalla sin arbetsansökan.

Lagförslaget omfattar även registerkontroll hos kommunala bolag, stiftelser eller föreningar.

Det lämnas inget förslag om löpande registerkontroller under anställningen vilket är möjligt enligt säkerhetsskyddslagen. Detta då ett system med löpande kontroller kräver nogga avväganden mot den personliga integriteten.

Nämndernas yttranden

Stadskontoret har remitterat utredningen till arbetsmarknads och socialnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden samt funktionsstödsnämnden som inkommit med yttranden. Nämnderna omfattas olika mycket av lagförslagen men är i grunden positiva till att utvidga möjligheterna att göra fler och mer djupgående registerkontroller.

Lagförslaget om registerkontroll vid anställning till kritiska befattningar omfattar alla nämnderna. Nämnderna efterfrågar ett förtydligande om vilka befattningar som ska anses vara verksamhetskritiska. Enligt nämnderna lämnar lagförslaget utrymme för både en extensiv och en restriktiv tolkning vilket leder till en rättsosäkerhet för enskilda arbetssökande vid rekrytering till kommunala tjänster. Nämnderna lyfter även fram en

risk för fördröjningar i rekryteringar vilket kan skada kommunens verksamhet då Säkerhetspolisen inte tillförs mer medel trots den utökade mängden registerutdrag.

Lagförslaget om registerkontroll vid arbete med äldre och personer med funktionshinder berör främst hälsa-, vård-, och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden. Nämnderna ställer sig positiva till att det införs en möjlighet att kräva registerutdrag genom lag men betonar att de redan idag har politiska beslut på att registerutdrag krävs inför nyanställning i brukarnära verksamhet. Hälsa-, vård-, och omsorgsnämnden framför särskilt att nämnden gärna ser att fler brottstyper ingår i samt att fler yrkesgrupper omfattas av registerutdraget.

När det gäller förslaget om utökade uppgifter vid registerkontroll inför arbete med barn så berörs arbetsmarknads- och socialnämnden och funktionsstödsnämnden.

Nämnderna är positiva till att utvidga registerutdraget med fler brottstyper samt att det även inkluderar uppgifter i misstankeregistret.

Stadskontorets bedömning och avvägningar

Stadskontoret delar utredarens beskrivning av att äldre personer och personer med funktionsnedsättning är grupper som är särskilt utsatta genom sin beroendeställning till vård- och omsorgspersonal. Grupperna har därför ofta ett skyddsbehov utifrån nedsatt fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga som medför svårigheter att skydda sig mot brott. Lagförslaget om att införa en möjlighet, inte en skyldighet, för arbetsgivaren att genomföra en registerkontroll är väl avvägd och proportionerlig i förhållande till sitt ändamål.

Stadskontoret ställer sig därför positiv till utformningen av lagförslaget om registerkontroll vid arbete med äldre och personer med funktionsnedsättning även om nämnderna gärna sett att fler brottstyper omfattas för att göra kontrollen ännu mer omfattande och träffsäker. Det ska tilläggas att hälsa-, vård-, och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden redan beslutat om att kräva ett fullständigt registerutdrag inför anställning i brukarnära verksamheter. Skillnaden gentemot lagförslaget är att de politiska besluten inte omfattar en kontroll mot misstankeregistret.

Vidare instämmer stadskontoret i behovet av registerkontroll av personer inför anställning till befattningar som är kritiska för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag. Av utredningen framgår att organiserad brottslighet med otillåten och otillbörlig påverkan inte ska få fäste i det svenska samhället. Stadskontoret ställer sig därför positiv till att det införs en möjlighet för kommunala arbetsgivare, kommunala bolag, stiftelser och föreningar att kräva en registerkontroll inför anställning, uppdrag eller tjänstgöring. Det är bra att registerkontrollen utförs av säkerhetspolisen och innehåller föreslagna brottstyper enligt belastnings- och misstankeregistret samt sådana uppgifter som behandlas av säkerhetspolisen. Lagförslaget är viktigt för den

kommunala verksamhetens trovärdighet då det syftar till att klarlägga om en person kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas genom lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet i sin anställning. Att det krävs samtycke från den enskilde och att en myndighet granskar innehållet innan det lämnas ut till arbetsgivaren gör att lagförslaget är väl avvägt och proportionerligt till sitt syfte.

Däremot vill stadskontoret särskilt framhålla att det är viktigt att tillämpningsområdet för lagen om registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetsskydd förtydligas. Enligt lagförslaget ska kommunen med knapp vägledning själv avgöra vilka verksamheter som bedöms vara kritiska. Här finns en uppenbar risk för att kommuner och vissa verksamheter bedömer förutsättningarna olika med risk för en alltför snäv eller extensiv tolkning som resultat. Stadskontoret föreslår att det tas fram kriterier som kommunerna kan utgå ifrån vid bedömningen. Det är även rimligt att anta att lagförslaget leder till att fler registerkontroller kommer att genomföras av säkerhetspolisen än vad som görs idag. Om fler registerkontroller ska göras är det viktigt att detta sker skyndsamt och att det inte försenar rekryteringsprocessen och att resurser finns för detta annars kan det få konsekvenser för rekryteringsprocessen.

Därutöver är det viktigt att en avgränsning görs mot en annan statlig utredning om Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64) vars syfte är att stärka kritiska verksamhetsutövarers motståndskraft och förmåga att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster inom olika sektorer. Med anledning av ovanstående emotser Stadskontoret att begreppet konkretiseras för att inte äventyra rättssäkerheten.

Stadskontoret ställer sig positiv till utvidgningen av uppgifter vid registerkontroller för personer som ska arbeta med barn. Detta med anledning av att det grova våldet krupit längre ner i åldrarna samt då fler gärningar har kriminaliserats. Förslaget berör två olika lagstiftningar. När det gäller lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn har arbetsgivaren en möjlighet, inte en skyldighet, att kräva registerutdrag inför anställning. När det gäller lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder har arbetsgivaren en skyldighet att begära registerutdrag inför anställning. Utredningens förslag är att utvidga antalet brottstyper i registerutdraget samt att det även inkluderar utdrag ur misstankeregistret. Stadskontoret ställer sig positiv till förslaget som bedöms vara väl avvägt till sitt syfte och ändamål.

Stadskontoret vill betona vikten av att en registerkontroll enbart ska utgöra komplement till en god rekryteringsprocess med fokus på att ställa rätt frågor vid intervjuer, noggrann referenstagning och CV-granskning.

Utredningen har inte framfört något förslag på kontroller under befintlig anställning. Utredningen anser att det saknas förutsättningar för detta med hänsyn till det rättsliga

skyddet för den personliga integriteten enligt regeringsformen, Europakonventionen samt dataskyddsförordningen.

Malmö stad tillstyrker därför utredningens förslag med de kompletteringar som framgår av ovan.

Ansvariga

Agnes Wemme Nämndsekreterare

Johanna Juhlin HR-direktör

Andreas Norbrant Stadsdirektör